

Jövő szeptemberben elkészül a fogadalmi templom.

(A Szege tudósítójától.) A fogadalmi templom bizottsága pénteken délután ülést tartott, amelyen Foerk Ernő műépítész részletesen beszámolt az eddig végzett munkálatokról. Kérte a bizottságot, hogy ami anyagot még beszerezni lehet, azt mind vegyék meg, mert az árak rohamosan emelkednek, kérte továbbá, hogy a kőfaragó és szobrászmunkákat, legalább a kis galériát készítsék el még az idén.

Gadl szenátor ellene vetette, hogy ha ezek a kisebb munkákkal most nem bíbelődnek, akkor sokkal előbb megtudják nyitni a templomot. Foerk azonban ragaszkodott 10 oszlopfőj és 10 pillérfej kifaragásához.

A polgármester azután kiszámította, hogy a jelenlegi árak mellett a beboltozás mintegy négy és félmillióba kerülne, úgy hogy az idej összes munkabérre még legalább husz millió kellene. Az idej program elvégzéséhez százhatvan millió állott rendelkezésre és az már körülbelül el is fogyott. Szükség lenne még negyven millióra, amit elő kell valahonnan teremteni.

Bokor Pál azt javasolta, hogy szedjék be a

földbérleteket már most, akkor meg lenne a pénz.

Foerk Ernő azután kijelentette, hogy októberre be kell fejezni az idej munkát.

Somogyi polgármester megállapította azután, hogy az idén még elkészítetik a főhajó beboltozását, a tetőzetet egészen és a legszükségesebb szobrokat.

Várhelyi József prelátus fölvetette most, hogy mi legyen a templom pincéjével. Élénk vita indult meg erről a kérdésről, amelynek az lett az eredménye, hogy elvben kimondták, hogy kriptákat fognak oda a folyosó két oldalára építtetni, amelyeket meg lehet majd vásárolni. Fölmerült az is, hogy összeegyeztethető-e ez a temetkezési mód a szegedi népszokásokkal, amely szereti a fényes temetéseket és egyes alkalmakkor a kivilágítást és a pompát. Megállapodtak abban, hogy itt éppen úgy lehet temetéseket rendezni, mint a temetőben.

A polgármester kijelentette, hogy mindenesetre felhívják a tanács figyelmét a kripták építésére és Foerk majd tervet készít.

Ezután Gadl Endre megállapította, hogy ha így halad a munka, akkor jövő szeptemberre elkészül a templom és átadhatják a hívőknek.

Kimondatott...

(A Szege tudósítójától.) Tegnapelőtt még szó sem volt arról, hogy a szünügyi bizottságot hamarosan összehívják, sőt még tegnap délelőtt is hallgatott róla dr. Gadl Endre kultúránácsnok, amikor megkérdeztük, csak a tanácsülésen vágta ki kénytelenségből, hogy hát bizony a szünügyi bizottság ma délután ülést tart. Így aztán lepattant minden lakat a titokról, Gaál Endre mindenkinek elküldötte a meghívót és miután a bizottsági tagok nem pikantériákra, de fontos kérdések tárgyalására gondoltak az újságok tudósításaiból, még azok a tagok is megjelentek már jóval az ülés kezdete előtt, akiket csak ritkán látni a bizottság ülésein.

Nem volt még öt óra, mikor a bizottság tagjai már teljes számban bevonultak a zöld asztal mellé, csupán dr. Dobay Gyula hiányzott. Ezt azonnal észrevették Gaál Endre és dr. Tóth Imre és a rossz nyelvek állítása szerint azonnal telefonáltak is érte. Erre már azonban nem volt szükség, mert Dobay Gyula néhány perccel öt óra után, közvetlenül az ülés megnyitásakor beérkezett a tanácssterembe. Így most már mindenki megérkezett — még Pálfi Dániel is —, nem kellett félni már az ellenzék tulsúlyától, tehát Gaál Endre minden habozás nélkül megnyithatta a tárgyalást.

Először a mult ülés jegyzőkönyvét olvasta fel az elnök. A jegyzőkönyv megállapítja, hogy Palágyi Lajos nem tartotta be a szerződést, amikor nem közölte a bizottsággal a jövő évre tett lépését. A bizottság rosszalja, hogy először a sajtót informálta és még akkor sem jelent meg az ülésen. A jegyzőkönyv továbbá megállapítja, hogy a város csak abban az esetben adja meg Palágyinak a fűtési segítyt, ha lépései nem ütköznek a szerződés pontjaiba. Ezután Gaál Endre elnök Wimmer Fülöp beszédét olvassa fel, amelyben Wimmer megállapítja, hogy a bizottság a szerződés betartását követeli. Továbbá kétségtelen, hogy a Friss Hírek-ben mintegy négy héttel ezelőtt megjelent cikket, amelyben Palágyi kijelenti, hogy operatársulatot nem szervez és bejelenti a jövő évi szezonra szerződött tagok névsorát — Palágyi Lajos inspirálta. A bizottság elhatározta, hogy felszólítja a szünigazgatót, hogy három napon belül a bizottság előtt nyilatkozzon szándékairól, mert ellenkező esetben azt fogja a Tanácsnak javasolni, hogy tekintse felbontottnak a szerződést.

Gadl Endre ezután ismerteti Dobay Gyula beszédét, majd Balogh Károlyt olvassa fel. Rózsa Béla felszólalása után megejtették a szavazást, amelynek eredménye az volt, hogy három tag Wimmer indítványa mellett, három pedig Dobay indítványára szavazott. Az elnök Dobay részére billentette a mérleget, azzal a kijelentéssel, hogy Palágyival közlik a kisebbségi vélemény egy részét is.

Gaál ezután előadja, hogy megállapítás szerint Palágyi nem kapta kézhez a mult ülésre szóló meghívót, miután nem tartózkodott Szegeben. Ezért ő kifüggesztette a határozatot és a jegyzőkönyvet Palágyi irodája elé. A szün-

igazgató tegnap aztán bejelentette neki, hogy a kiszögezett jegyzőkönyvet elolvasta, pénteken reggel pedig be is hozta hozzá beadványát, illetőleg a szünársulat névsorát.

A tanácsjegyző olvasta fel ezután Palágyi beadványát:

Palágyi augusztus 2-től kezdve nem tartózkodott Szegeben. „Én nem bujkáltam” — írja Palágyi — „így visszautasítom Wimmer Fülöp ur kijelentését”. A beadvány elmondja továbbá, hogy mellékelten benyújtja a szünársulat névsorát, a gázsikat ugyan még nem tudta meghatározni, mert azok a páholyáraktól függenek. Igen nehéz helyzetben van — mondja — mert az Országos Színészegyesület igen magasan szabta meg a lánimumot, úgy hogy a páholyárak nem sokkal fognak elmaradni a tíz-tizenkétezer koronától.

— Operatársulatot pedig nem szerződöttem — írja szó szerint Palágyi —, mert ez a csödt jelentené számomra. Engem nem vezethetnek tisztán művészeti célok... Más vidéki városok is vannak, ahol nincsen operatársulat. Egy opera betanulása két hónapot vesz igénybe, így ez teljesen elvonja más munkáitól a személyzetet.

Mikor a jegyző ideért felolvasásában, Palágyi már nagyon idegesen ült helyén. Jobbra-balra nézegetett, kezét pedig összekulcsolta, nehogy észrevegyék kezei remegését.

Ezután Palágyi az állami támogatásról beszél beadványában és megállapítja, hogy a helyi árak a békebeli áraknak egy nyolcadát teszik, viszont a katonazeneke a jövő szezonban az aranypariás egynegyed részét követeli. Beadványa végén még egyszer kijelenti, hogy operatársulatot nem szervez és nem sok remény van arra sem, hogy a fővárosból hozhat majd elsőrendű énekeseket vendégszereplésre.

Dr. Gadl Endre most fölolvassa a szünársulat névsorát, amelyből kitűnik — mint azt a Szege már tegnap megírta —, hogy primadonna nincs. A társulatnak tízkárral, sugóval, két karmesterrel, két ügyelővel és kardalokkal együtt összesen hetven tagja van. Bemutatja ezután a szerződéseket is. Majd fölolvassa az Országos Színészegyesület leiratát, amelyben újabb, a viszonyoknak megfelelő lánimumot állapít meg.

Most Wimmer Fülöp kezd meg beszédét:

— Palágyi érvei semmiképpen sem győztek meg. Amióta Palágyi szünigazgató Szegeben, mindig az volt a hiba, hogy teljesen elhanyagolta az operaelőadásokat. Ez megfelelő erélyvel el lehetett volna kerülni. Palágyi különben programjának ezt a részét mindig balkezével kezelte. Van egy egész sor olyan opera, amelyek itt mindig nagyon tetszettek, igen régen nem kerültek színre és előadásuk nem is kerülne sokba. A Hegyek aljánt tavaly azért adták csak olyan későn, mert vendégjárás volt és ezért sem volt elég nagy anyagi sikere. Az előadás jó volt, Gödri Károly és Balassa József szereplése egészen megfelelt. Palágyi a Marinka

táncosnő-operettel spekulált. Azt gondolta, hogy jó lesz ezzel a mostani szezon megnyitni.

— Almásy éveken keresztül adott operát sok és nagy sikerrel. Mondja ki a bizottság, hogy Szegeben igenis szükség van operaelőadásokra és azt el nem engedi. Az ügyet elő kell terjesztetni a Tanácsnak is. Kényszeríteni kell Palágyit a szerződés betartására.

Ezután Palágyi kezdte meg beszédét igen remegő hangon, olyan tónusban, amelyet már a Don Pietro Caruso és a Biboros előadásairól már ismertünk.

— Fordítottja áll annak, amit Wimmer igazgató ur mondott. Ennél az asztalnál csak én értek a színház ügyeihez — és rácsapott az asztalra. Amit előterjesztésemben mondtam, az áll. Nem volna tétel költségvetésemben négy-öt operaelőadás szerződötése, de igenis, tétel a kórus, akik egészen fiatal színészek. Régi kórus ma egyáltalán nem létezik. Azt mondhatom, hogy december elseje előtt nem tudnék kijönni az operával. Nem vállalhatom az operaelőadásokat, mert csödbe kergetni nem hagyom magam. Kényszeríteni operák előadására pedig nem engedem magam, inkább félredolok. Jöjjen más. Még egyszer kimondom, hogy operatársulatot nem szervezek. Jöjjen helyettem Faragó.

És befejezte beszédét, nagy gesztus meg egyszer, mintha a rivalda előtt állana és várná a tapsot (a tapsok azonban ezúttal elmaradtak).

Rózsa Béla ezután rámulatott arra, hogy a bizottság március, április óta folyton sürgeti Palágyit a társulat megszervezésével, Palágyi azonban mindig kifogásokkal jött. Junius óta semmit sem hallottunk. Ez alatt az idő alatt Palágyi egy szót sem szólt, hogy nem fog operatársulatot szervezni. Szerinte ezt a szándékát már régen kellett volna közölni a bizottsággal. Most már csak három hét választ el a kapunyitástól. Ez nem korrekt eljárás. Ragaszkodni kell a szerződés betartásához.

Palágyi szólalt fel ismét. Védekezni próbált. Nem sok sikerrel.

— Szólhatott volna legalább az elnöknek — szólt közbe Rózsa Béla.

Palágyi ezután kijelentette, hogy hiszi, hogy Viola Margit nála fog maradni.

Pálfi Dániel beszélt ezután. Itt nem egyéni érdekekről van szó, hanem Szege város közönségének érdekeiről. A szerződésben benne van az operatársulat megszervezése, tehát a bizottság sincs abban a helyzetben, hogy ettől a ponttól eldőljon. Ennek a városnak az első vidéki városnak kell lennie, tehát az első vidéki szünpadának is. Itt valami hiba van. Az elmúlt 10 év alatt itt a színház mindig zsufolva volt. Azt most is lehetne látni, ha lenne egy-két jó operaelőadás. Csak áldozatokat kell hozni a város érdekében. Ragaszkodni kell a szerződéshez.

Wimmer Fülöp szólt ezután: A Friss Hírekben négy hét előtt benne volt Viola Margit neve, most pedig hiányzik Palágyi Lajoséból. Kezddével a primadonna szerepkört nem lehet betölteni. Negyzezezer koronát nem vághat szó nélkül zsebre Palágyi.

— Hol van Érczkövy? — kérdezte Rózsa Béla.

— Itt van helyette Orager, egy negyed rangu színész! — mondta Balogh Károly.

— Azt várom, hogy Viola Margit magától jöjjen hozzám! — kiáltotta Palágyi.

Gadl Endre: Ellentmondásba keveredett Palágyi. Azt mondja, hogy négy-öt énekes szerződötése nem volna nagy dolog, aztán meg azt mondta, hogy az operatársulat csödbe kergetné. Mit mondana a külföld, ha hallaná, hogy Magyarország második városának nincsen operatársulata?

Palágyi erre közbeszólt: Nem tudnék más operát adni, mint a lecsépe négy-ötöt, mert nincs más a könyvtárban...

Wimmer Fülöp: Itt van a kutyá elísva! Csak a zsebbe kellene nyulni igazgató ur és lehetne itt szép operaelőadásokat tartani!

Balogh Károly mondott azután néhány szót. Az lett volna az igazgató kötelessége, hogy bejelenti a tanácsnak, hogy nem tudja betartani a szerződést és ezért kéri, hogy mentse fel az igazgatástól.

Gadl Endre elnök ezután összefoglalta az elhangzottakat, azután egészen nyugodtan és szürke hangon a következőket jelentette ki:

— Kimondom, hogy a szünügyi bizottság nem menti föl Palágyi Lajos szünigazgatót az